

Sygn. akt I ACz 1862/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 listopada 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Krzysztof Sobierajski (spr.)

Sędziowie SSA Barbara Górczanowska

SSO Krzysztof Hejosz (del.)

po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2013 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) S. B., M. B. Sp.j. z siedzibą w L.

przeciwko J. C.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

na skutek zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 lipca 2013 roku, sygn. akt I C 904/13

postanawia

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że udzielić zabezpieczenia roszczenia strony powodowej o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania 1/2 udziału pozwanego w nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Pszczynie prowadzi księgę wieczystą o nr (...) oraz ujawnienie we wskazanej księdze wieczystej zakazu zbywania i obciążania przez pozwanego powyższej nieruchomości, a w pozostałym zakresie wniosek o zabezpieczenie oddalić.

Sygn. akt I ACz 1862/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wniosek strony powodowej o udzielenie zabezpieczenia roszczenia. W uzasadnieniu wskazał, że strona powodowa domagając się ochrony wierzytelności w kwocie 3.297.396,66 zł wynikającej z umowy przelewu z dnia 18 kwietnia 2013 roku, zawartej z (...) Bank SA, wniosła o uznanie za bezskuteczne wobec niej umowy darowizny udziału 1/2 części nieruchomości, objętej księgą wieczystą o nr (...), zawartej między pozwanym a jego rodzicami - dłużnikami strony powodowej - w dniu 10 maja 2012 roku i zgodnego wniosku o zniesienie współwłasności tych nieruchomości, złożonego przez pozwanego i jego rodziców w Sądzie Rejonowym w Pszczynie w sprawie o sygn. akt I Ns 639/12 w dniu 22 czerwca 2012 roku. Strona powodowa wniosła o zabezpieczenie tego roszczenia poprzez zakazanie pozwanemu rozporządzania i obciążania jego udziału w przywołanej nieruchomości, względnie nieruchomości składającej się z działki nr (...) przyznanej mu przez Sąd Rejonowy w Pszczynie, a także o nakazanie wpisania we wskazanej księdze wieczystej ostrzeżenia o powyższych zakazach.

Sąd Okręgowy zauważył, że strona powodowa uprawdopodobniła, że przysługuje jej w stosunku do rodziców pozwanego wymagalna wierzytelność w kwocie 3.297.396,66 zł z tytułu umowy kredytu hipotecznego, którą nabyła od (...) Banku SA w W., jednakże w swoich twierdzeniach pominęła okoliczność, że stroną tej umowy byli nie tylko

rodzice pozwanego, ale także A. B. i S. B. (2), który jest współnikiem strony powodowej. Według Sądu I instancji strona powodowa, aby uprawdopodobnić potrzebę ochrony w drodze skargi pauliańskiej przysługującej jej wierzytelności powinna w pozwie odnieść się także do sytuacji A. B. i S. B. (2), wobec których przedmiotowa wierzytelność również jej przysługuje i może ona od tych dłużników ją egzekwować, co bezpośrednio rzutuje na istnienie stanu pokrzywdzenia po stronie powodowej Spółki w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. Umowa z dnia 22 września 2008 roku, mocą której A. B. i S. B. (2) „udostępnili rodzicom pozwanego swoją zdolność kredytową” w celu uzyskania kredytu, a ci z kolei zobowiązali się przejąć kredyt na „własne imię”, łączyła jedynie te strony i dotyczyła wyłącznie ich praw i obowiązków, w związku z czym nie była ona w żaden sposób wiążąca dla cedenta (...) Bank SA, a w konsekwencji również dla powodowej Spółki jako cesjonariusza. Sąd zaznaczył, że strona powodowa jako nabywca wierzytelności mogła kierować swoje roszczenia do kredytobiorców według własnego wyboru, jednak domagając się ochrony wierzytelności w trybie skargi pauliańskiej nie mogła zupełnie pominąć w pozwie, choćby w formie stosownych twierdzeń, okoliczności związanych z sytuacją majątkową wszystkich dłużników z umowy kredytu, a więc też A. B. i S. B. (2). Nie odnosząc się zatem do sytuacji majątkowej A. B. i S. B. (2) strona powodowa musiała liczyć się z tym, że jej skarga pauliańska nie zostanie oceniona jako uprawdopodobniona. Sąd zwrócił uwagę także, że wierzytelność strony powodowej na podstawie umowy kredytu została zabezpieczona hipoteką łączną kaucyjną do kwoty 2.965.468,22 zł na nieruchomości, której dotyczy niniejsze postępowanie i hipoteka ta nadal wpisana jest w księdze wieczystej o nr (...). W związku z tym strona powodowa, jako nabywca w ten sposób zabezpieczonej wierzytelności, ma możliwość zaspokojenia się z tej nieruchomości, bez względu na to, kto jest jej obecnym właścicielem.

Strona powodowa złożyła zażalenie na postanowienie Sądu I instancji zarzucając mu naruszenie a) art. 527 § 1-4 k.c. w zw. z art. 366 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, iż dla uznania istniejącego roszczenia po stronie powodowej za wiarygodne konieczne jest odniesienie się do sytuacji wszystkich dłużników, gdy zachodzi pomiędzy nimi odpowiedzialność solidarna, b) art. 730¹ § 1 k.p.c. poprzez nieudzielenie zabezpieczenia pomimo uprawdopodobnienia roszczenia względem pozwanego oraz interesu prawnego, c) art. 730¹ § 2 k.p.c. poprzez uznanie, iż brak zabezpieczenia nie uniemożliwi lub nie utrudni dochodzenia jej słusznych roszczeń. Strona powodowa wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez wydanie postanowienia o zabezpieczeniu zgodnie z wnioskiem, względnie o uchylenie tego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz uwzględnienie kosztów postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym sprawę. W uzasadnieniu podkreśliła, że dla udzielenia zabezpieczenia roszczenia bez znaczenia jest fakt, iż do grona jej dłużników należą również inne osoby. Zaznaczyła, że został wydany nakaz zapłaty nakazujący K. i A. C. zapłatę kwoty 3.297.396,66 zł na jej rzecz a wyzbycie się przez nich części nieruchomości stanowi pogłębienie istniejącego stanu niewypłacalności i działanie nakierowane na jej pokrzywdzenie. Strona powodowa zakwestionowała, że fakt ustanowienia hipoteki na nieruchomości przesądza o braku konieczności ustanowienia zabezpieczenia. Ponadto dodała, że hipoteka zabezpiecza jej roszczenie do kwoty nie odpowiadającej całości jej wierzytelności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie strony powodowej zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Stosownie do zapisu art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. W pierwszej kolejności należy przyjąć, iż strona powoda uprawdopodobnia roszczenie o uznanie czynności prawnych - umowy z dnia 10 maja 2012 roku darowizny udziału 1/2 części nieruchomości, objętej księgą wieczystą o nr (...), zawartej między pozwanym a jego rodzicami będącymi dłużnikami strony powodowej oraz zniesienia współwłasności przywołanej nieruchomości - za bezskuteczne, na co trafnie zwrócił uwagę Sąd I instancji zaznaczając, że strona powodowa uprawdopodobniła, że przysługuje jej w stosunku do rodziców pozwanego wymagalna wierzytelność w kwocie 3.297.396,66 zł z tytułu umowy kredytu hipotecznego nabyta od (...) Banku SA w W.. Równocześnie jednak nie można zgodzić się z Sądem Okręgowym, iż pomijając okoliczność, że stroną tej umowy kredytu byli nie tylko rodzice pozwanego, ale także A. B. i S. B. (2), nie uprawdopodobnili oni roszczenia opartego na art. 527 k.c. Należy podzielić stanowisko zaprezentowane przez stronę powodową w zażaleniu, że w kontekście dopuszczalności wystąpienia

ze skargą paulińską względem dłużnika z uwagi na dokonanie przez niego czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzyciela, na skutek której stał się niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, ocena takiej czynności pozostaje bez związku z sytuacją materialną pozostałych dłużników tj. w realiach niniejszej sprawy A. B. i S. B. (2). Odpowiedzialność dłużników jest solidarna i regulowana jest poprzez art. 366 § 1 k.c., który stanowi, że kilku dłużników może być zobowiązanych w ten sposób, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych. W związku z tym to od wierzyciela zależy w stosunku, do którego dłużnika skieruje swoje żądanie zaspokojenia świadczenia i jednocześnie kwestia wypłacalności każdego z dłużników i możliwości oceny jego działania jako pokrzywdzenie wierzyciela winna być oceniana odrębnie względem każdego dłużnika, niezależnie od sytuacji materialnej innych solidarnych dłużników, wobec których wierzyciel nie wystąpił z żądaniem spełnienia świadczenia. Sąd I instancji wprawdzie podał, że strona powodowa jako wierzyciel mogła kierować swoje roszczenia do kredytobiorców według własnego wyboru, jednak wyprowadził wniosek, że domagając się ochrony wierzytelności w trybie skargi paulińskiej nie mogła zupełnie pominąć w pozwie, choćby w formie stosownych twierdzeń, okoliczności związanych z sytuacją majątkową wszystkich dłużników z umowy kredytu, w tym A. B. i S. B. (2). Taka ocena żądania opartego na podstawie art. 527 k.c. oraz złożonego przez stronę powodową wniosku o zabezpieczenie nie odpowiada celowi instytucji skargi paulińskiej ograniczając możliwość jej wykorzystania poprzez konieczność odniesienia się do sytuacji innych solidarnych dłużników, wobec których wierzyciel nie wystąpił z żądaniem spełnienia świadczenia. Zdaniem Sądu Apelacyjnego ocena ta jest nieuprawniona i nie może ograniczać strony w możliwości wykazania, iż konkretny dłużnik dokonał określonej czynności, na skutek której stał się choćby niewypłacalny w większym zakresie z pokrzywdzeniem wierzyciela. Należy w związku z tym uznać, iż okoliczność ta nie może przemawiać za przyjęciem, iż wniosek o zabezpieczenie złożony przez stronę powodową został w niewystarczającym stopniu uprawdopodobniony.

W ocenie Sądu Apelacyjnego strona powodowa uprawdopodobniła również interes prawny w udzieleniu jej zabezpieczenia polegającego na ustanowieniu zakazu zbywania i obciążania 1/2 udziału pozwanego w nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Pszczynie prowadzi księgę wieczystą o nr (...) oraz ujawnienie we wskazanej księdze wieczystej zakazu zbywania i obciążania przez pozwanego powyższej nieruchomości. Brak bowiem zabezpieczenia w tym kształcie uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia. Sprzedaż bowiem udziału w nieruchomości lub jej obciążenie może niekorzystnie wpłynąć na sytuację prawną strony powodowej i utrudnić osiągnięcie celów postępowania.

Nie można również podzielić oceny Sądu I instancji, iż fakt, że wierzytelność strony powodowej została zabezpieczona hipoteką łączną kaucyjną, na podstawie umowy kredytu, do kwoty 2.965.468,22 zł na nieruchomości, której dotyczy niniejsze postępowanie i w związku z tym strona powodowa, jako nabywca w ten sposób zabezpieczonej wierzytelności, ma możliwość zaspokojenia się z tej nieruchomości, bez względu na to, kto jest jej obecnym właścicielem – czyni nieaktualnym wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Należy podkreślić, iż możliwość uzyskania przez stronę powodową zaspokojenia na podstawie zabezpieczenia w postaci hipoteki pozostaje niezależna od celu zabezpieczenia roszczenia o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne. Zabezpieczenie w niniejszej sprawie ma umożliwić urzeczywistnienie zapadłego w niniejszej sprawie opartej na art. 527 k.c. orzeczenia. Ponadto trafnie zwróciła uwagę strona powodowa, że hipoteka zabezpiecza jej roszczenie do kwoty nie odpowiadającej całości jej wierzytelności.

W świetle powyższego należało uznać, iż wniosek strony powodowej o udzielenie zabezpieczenia roszczeń o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną zasługiwał na częściowe uwzględnienie. W związku z tym Sąd Apelacyjny udzielił zabezpieczenia roszczeniu powoda na podstawie art. 755 § 1 k.p.c. Określony przez Sąd Apelacyjny sposób zabezpieczania jest adekwatny w stosunku do rodzaju złożonego roszczenia zapewniając stronie powodowej należyta ochronę oraz nie obciążając pozwanego ponad potrzebę.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny w Krakowie działając na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. dokonał zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez częściowe uwzględnienie na podstawie art. 730¹ § 1 k.p.c. wniosku strony powodowej o zabezpieczenie roszczenia.